

2

ארץ ומלכה

פֶּבֶט יְהוּדִי פְּסָבִיב לְעוֹלָם

יְבִשֶׁת אֶפְרַיִקָה

פֶּתַח דְּבָר

מִדֵּי יוֹם בְּתַפְלָה, בְּחֶלֶק "פְּסוּקֵי דְזַמְרָה", אָנוּ מְזַמְרִים, מְשַׁבְּחִים וּמְהַלְלִים
בְּפֶרֶק הַתְּהִלִּים שֶׁכָּתַב דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הַמְּשַׁבַּח אֶת כָּל בְּרִיאָתוֹ הַנִּפְלְאָה שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם:

"הֲלֹלוּ אֶת ה' מִן הָאָרֶץ,
תַּנְיִנִים וְכָל תְּהוֹמוֹת.
אֲשׁ וּבָרֵד, שִׁלְג וְקִיטוֹר,
רוּחַ סַעֲרָה עוֹשֶׂה דְבָרוֹ.
הַהָרִים, וְכָל גְּבְעוֹת,
עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים.
הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה,
רְמוֹשׁ וְצִפּוֹר כָּנָף..."

כְּאֲשֶׁר מֵתְבוֹנְנִים אָנוּ וְרוֹאִים אֶת פְּלֵאֵי הַטֶּבַע, אֶת הַנְּהַגַת הָעוֹלָם, אֶת
הַשְּׁלֹב הַנִּפְלְאָה שֶׁל הַבְּרִיאָה הָאֱלֹקִית, רוֹאִים אָנוּ מַעֲט מְזַעִיר מְחַכְמָתוֹ
וְגִדְלוֹתוֹ שֶׁל הַבוֹרָא. אַחַת הַדְּרָכִים לְהַכִּיר בְּהַפְרָה שְׁלֵמָה בְּנִכּוֹנוֹת הָאֱמוּנָה
הַיָּא דְרַף הַהִתְבוֹנְנוֹת וְהַעִיּוֹן בְּנִפְלְאוֹת הַבְּרִיאָה, הַמְּבִיאָה לְהַפְרָה: "מָה רַבּוֹ
מַעֲשֵׂיךָ ה', כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ!"
וְכָךְ כָּתַב הַרְמַב"ם:

"וְהֵיכַן הֵיכַן הַדְּרָךְ לְאַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ? בְּשַׁעַר שְׂוִתְבוֹנָן הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו
וּבְרוֹאֵיו הַנִּפְלְאִים הַגְּדוֹלִים, וְיִרְאָה מֵהֶם חֻכְמָתוֹ שְׂאִין לָהּ עֶרְךָ וְלֹא קָצ, מִיָּד
הוּא אוֹהֵב וּמְשַׁבַּח וּמְפָאֵר וּמִתְאַוֶּה תְּאוֹה גְּדוֹלָה, לִידַע ה' הַגְּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁאֲמַר
דָּוִד: 'צִמְאָה נַפְשִׁי לְאֵל חַי'.
"וְכִשְׁמַחְשֵׁב בַּדְּבָרִים הָאֵלּוּ עֲצָמָן, מִיָּד הוּא נִרְתַע לְאַחֲרָיו וְיוֹדַע שֶׁהוּא

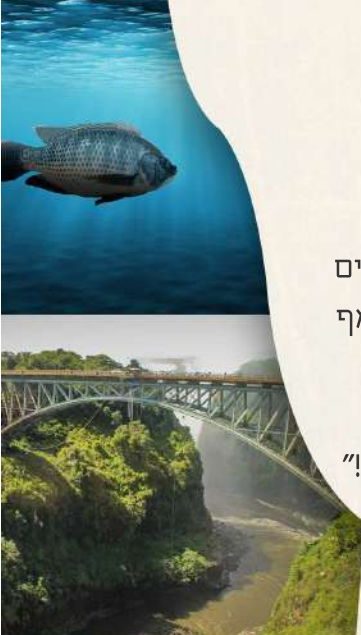
בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעה קלה מעוטה לפני תמים דעות. כמו שאמר דוד: 'כי אראה שמיה מעשה אצבעותיה... מה אנוש כי תזכרנו... ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים, כדי שיהיו פתח למבין לאהב את ה', כמו שאמרו חכמים בענין אהבה, שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם."

ככל שיתעמק האדם לחקר את נפלאות הטבע ויכיר את הכוחות שחנן ה' יתברך את ברואיו, ייטיב להבין את גדלות הבורא מחד ואת אפסותו של האדם מאידך. כל חכמת האדם, שכלו והשגיו הם כאין ואפס לעמת קצה חכמת הבורא כפי שהיא מתבטאת בעולם.

חלק חשוב נוסף, הוא השמירה על העולם והזהירות מלהשחיתו חלילה. אמרו חז"ל במדרש: "בשעה שבא הקדוש ברוך הוא את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשפחים הן וכל מה שבאתי בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך."

על האדם מוטלת אחריות לשמר על העולם ולקיים אותו בתבונה, תוך אזון בין זכותו וחובתו להשתמש בעולם לצרכיו - עבודת ה' ובין חובתו לשמר על העולם וכל המינים שבא בו ה', שלא ברא דבר אחד לבטלה.

בסדרת ספרים זו, נלמד מעט על העולם המפלא שסביבנו, הארצות והמדינות, האקלים וההיסטוריה, הסביבה והגאוגרפיה. נוסף ידע על פרטים מעניינים הקשורים אליהם ואף נוסף ונדע על חשיבותם בהקשר היהודי ואף על פי התורה והחסידות.

כך זה, השני בסדרה, עוסק בניבשת אפריקה. אתם מזמנים להצטרף למסע המרתק, ולהבחין כיצד "ויבשת ידיו יצרו!"

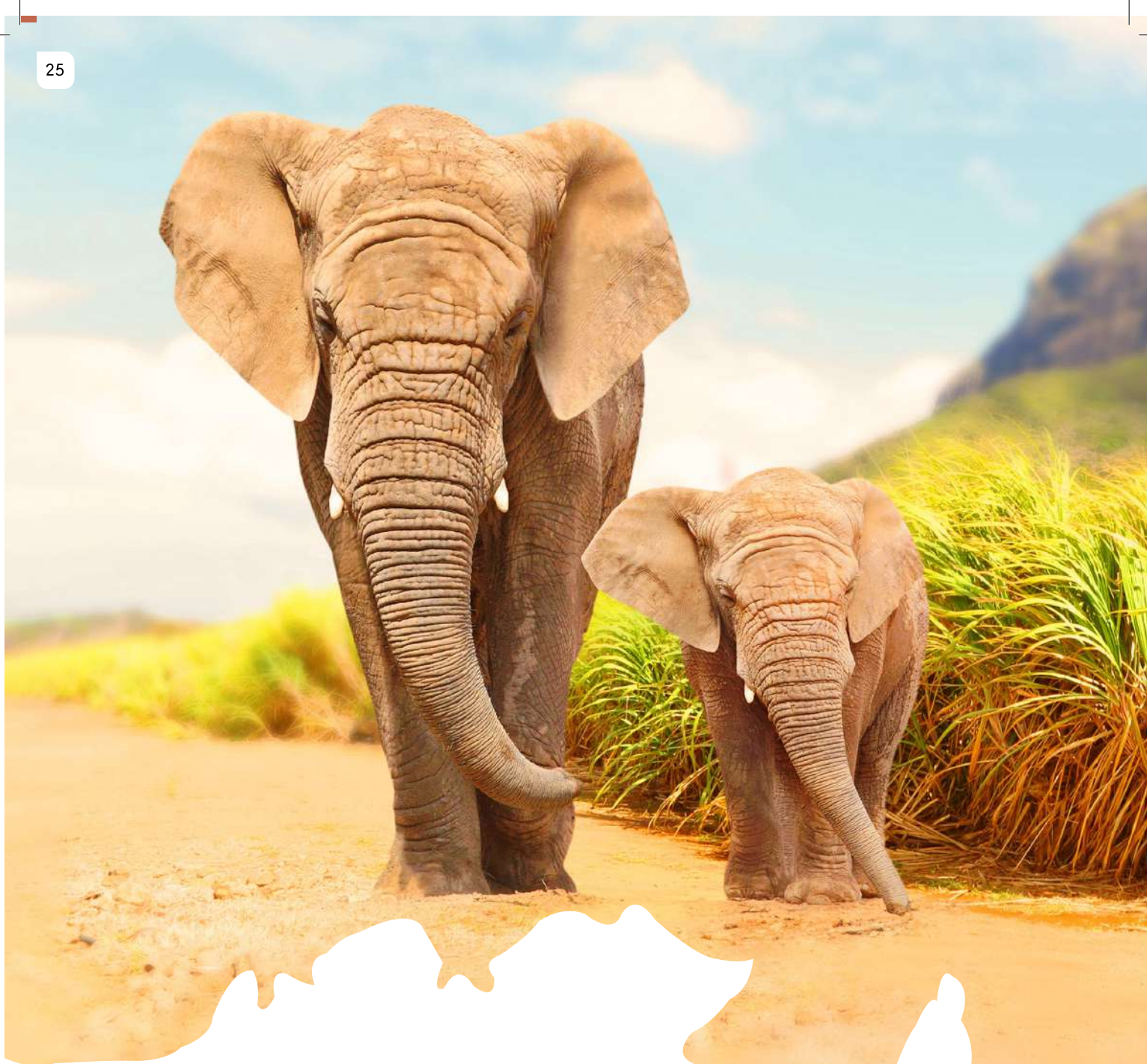
קריאה מהנה ומאלפת
אחד הוצאה לאור

עַל הַמַּפָּה

מַפַּת אַפְרִיקָה

הַפִּיל הָאֶפְרוֹיָקָנִי

- לפני כמאה וחמש שנים שנה תעד הפיל האפריקני, שנחשב עד היום לפיל הכי גדול בהיסטוריה, גבהו היה ארבעה מטרים ותשעים סנטימטרים, וארכו כמעט עשרה מטרים!

- פילים אפריקאים נחשבים לחיה אינטליגנטית מאוד, ויש להם קלפת מוח גדולה ומפתלת מאוד שמספר הנוירונים בה דומה לזה של מוח האדם. לא סתם אומרים "זכרון של פיל".

- מספר הפילים בכל אפריקה נאמד היום בין ארבע מאות ושבעים לשש מאות ותשעים אלף פרטים.

- הפילים האפריקנים שמשו כפילי מלחמה בצבאו של הכובש הניבעל.

- הפילים נוהגים לכסות את עצמם בכך צונן כדי להגן על עורם הרגיש מפני קרני השמש. כשאומרים על מישהו שהוא "משגע פילים", פנאזה שהתכוננו לפילים אלו.

סדרת: שלא ידעתם
דני-דני

אורי היסטורי

בקרבנות המפכים ביננים, השתמשו היננים בפילי מלחמה עצומים.

באמצע "קרב בית זכריה" הבחין אלעזר החורני, אחיו של יהודה המפכי, בפיל ענק שהצריח שעל גבו התנשא מעל לאחרים, ופתוחיו וקשטיו הרהיבו עין. "אין ספק", אמר בלבבו, "שזהו פילו של המצביא ליזיאש, שר הצבא". הוא חשב שאם יצליח לפגוע בו ולהרגו, יכרע גורל הקרב, כפי שהריגתו של גלית הכריעה את הקרב נגד הפלשתים.

אלעזר הבקיע לעצמו דרך בחרוף נפש, חרבו קצרה על ימין ועל שמאל, פלסה לו דרך והבקיעה את חגורת הפרשים והרגלים. כל החניתות פנו לעברו, כל החרבות הונפו - אף הוא הצליח להגיע אל הפיל, להכנס תחתיו, ולתקע בו את חרבו, עמק, עד הנצב, ולהגיע אל הלב. הפיל הניף את חדקו, הריע בתרועת כאב, הזדקף על רגליו האחוריות והתמוטט, כשהוא קובר תחתיו את אלעזר האמיץ.

לא היה זה פילו של ליזיאש, אולם מעשהו של אלעזר הצטרף למעשי גבורות המפכים, שבעזרתם ובסיעתא דשמיא שחרר בית המקדש וחרזה אליו העבודה למאתים שנה. כן נזכה בקרוב בימינו.

פֶּבֶט יְהוּדִי עִם סֵבֵתָא

הפילים מזכרים כבר בכתובים. נאמר בדברי הימים:

"כי אגיות למלך הלכות תרשיש עם עבדי חורם אחת לשלוש שנים תבואנה אגיות תרשיש נשאות זהב וקסף שנהבים וקופים ותוכיים". ופרש רש"י: "שנהבים - שן פיל ופיל עצמו".

בגמרא נאמר וכן נפסק להלכה: "הרואה את הפיל מברך ברוך משנה הבריות".

הסבה לכך היא כי הפילים משנים בצורת פניהם ואיברייהם, לפיכך הרואה אותם מברך ברוך משנה הבריות.

עוד נאמר בגמרא: "הרואה פיל בחלום - פלאות נעשו לו, פילים - פלאי פלאות נעשו לו". הסבה לכך היא כי המלה "פיל" מזכירה את המלה "פלא".

ב"פרק שירה" נאמר: פיל, מה הוא אומר, מה גדלו מעשיהו' ה' מאד עמקו מחשבותיה.

פוסד השפיל עם ספא

הגלות נמשלה לחלום, והגאולה לאדם הקם משנתו. מבאר בתורת החסידות, שאחד ממאפייניו הבולטים של החלום הוא יכלתו לחבר דברים הפוכים ומנגדים שבמציאות לעולם אינם מסגלים להתחבר. דגמא לכך מובאת בתורת החסידות: בחלום יכול אדם לראות "פילא בקופא דמחטא" (פיל ענק העובר בקוף המחט הקטנה), כשאין הוא רואה בכך שום דבר חריג ומוזר. זו גם מהות הגלות: מצב בלתי-תקין ובלתי-נכון נראה כדבר טבעי ורגיל, כאשר כל השרויים בגלות אינם מרגישים כלל בצרופם הסותר של הדברים. ובקרוב ממש, בשוב ה' את שיבת ציון אזי "היינו כחולמים".

שוקי התבי פספס:

אל תדברו על הפיל
האפריקני פאחורי הגב,
יש לו אזנים גדולות
והוא שופע הנל!

